

Nr 23

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående dispositionen av vissa prisutjämningsavgiftsmedel jämte i ämnet väckta motioner.

I en till riksdagen den 22 mars 1957 avlåten, till jordbruksutskottet hänvisad proposition, nr 138, har Kungl. Maj:t under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över handelsärenden för samma dag föreslagit riksdagen att godkänna vad i propositionen föreslagits beträffande dispositionen av influtna prisutjämningsavgifter.

I detta sammanhang har utskottet behandlat två inom riksdagen väckta, till utskottet hänvisade likalydande motioner, nämligen I: 485 av herr *Hansson m. fl.* och II: 614 av herr *Severin m. fl.*, i vilka motioner hemställts, att riksdagen måtte besluta, att vid fördelning av anslag av tillgängliga prisutjämningsmedel anvisa till skogs- och lantbruksakademien 1 000 000 kronor, till sågverksinventering år 1958 50 000 kronor, till Svenska skogsvårdsföreningens och Norrlands skogsvårdsförbunds särskilda upplysningsverksamhet med den förra föreningen som huvudman 250 000 kronor samt till Norrlands skogsvårdsförbund för utvidgning av dess verksamhet 250 000 kronor.

Beträffande det närmare innehållet i motionerna torde utskottet få hänvisa till dessa.

Prisutjämningsavgifter m. m. å vissa skogsprodukter åren 1945—1952

Alltsedan år 1945 har riksdagen årligen bemyndigat Kungl. Maj:t att, när behov därav ur prispolitiska synpunkter anses föreligga, meddela föreskrifter om uttagande av prisutjämningsavgift för varor, som utförs ur riket. Nu gällande bemyndigande, som meddelats genom riksdagens skrivelse den 29 februari 1956, nr 90, gäller till och med den 30 juni 1957.

Med anledning av 1945 års riksdags beslut utfärdade Kungl. Maj:t den 25 maj 1945 (nr 256) förordning angående prisutjämningsavgift. I denna förordning — som genom förordningar den 14 juni 1946, nr 282, och den 31 oktober 1947, nr 863, i vissa smärre avseenden ändrats — stadgas bl. a. att Kungl. Maj:t må, när behov därav ur prispolitiska synpunkter prövas föreligga, förordna, att viss avgift (*prisutjämningsavgift*) skall erläggas för vara, som utföres ur riket (1 §), att prisutjämningsavgift utgår enligt grunder och med belopp, som Kungl. Maj:t bestämmer (2 §), samt att medel, som inflyter genom uttagande av prisutjämningsavgift, skall fonderas och

användas enligt vad särskilt stadgas (3 §). I övrigt innehåller förordningen föreskrifter om debitering, uppbörd och redovisning av prisutjämningsavgifter samt vissa straff- och processrättsliga stadganden. Förordningen, som ursprungligen gällde till och med den 30 juni 1946, har sedermera förlängts, senast genom förordningen den 6 april 1956, nr 84, till och med den 30 juni 1957.

Förordnande om prisutjämningsavgift har hittills meddelats endast beträffande skogsprodukter.

I kungörelser 1947 och 1950 om prisutjämningsavgift å vissa trävaror föreskrevs bl. a., att dylik avgift ej skulle uttagas beträffande varuparti, för vilket avgift erlades enligt särskilt avtal. Med Kungl. Maj:ts godkännande har statliga myndigheter under åren 1947—1952 ingått avtal med vissa branschorganisationer, enligt vilka dessa åtagit sig att av sina medlemmar uppbära en avgift per viss enhet exporterad vara, kallad *konjunkturutjämningsavgift*.

Prisutjämningsavgift har enligt kungörelser den 25 maj 1945 (nr 257), den 7 maj 1947 (nr 184) och den 3 november 1950 (nr 586) uttagits vid export av vissa sågade och bilade trävaror under åren 1945—1952 samt under vissa perioder vid export av andra skogsprodukter: vid export av rundvirke under år 1952, vid export av kemisk och mekanisk massa under åren 1947—1948 och 1951—1952 samt vid export av pappersavfall, papp och papper under åren 1951—1952. Sedan år 1952 har prisutjämningsavgift icke uttagits.

De avgiftsmedel, som sålunda uppburits under åren 1945—1952, har tillförts en inom statskontoret bildad diversemedelsfond, diversemedelsfonden för prisutjämningsavgifter. Behållningen å fonden uppgick den 30 juni 1956 till ca 47 milj. kronor. Huvuddelen av detta belopp har emellertid redan disponerats genom beslut av Kungl. Maj:t och riksdagen om lämnande av bidrag till skilda skogliga ändamål samt om framtida återbetalning efter särskilda grunder till inbetalarna och utbetalning till sociala företagsstiftelser av vissa andelar av de avgifter, som inbetalts vid export under åren 1951 och 1952 av sågade trävaror, pappersmassa, papp och papper. För närmare uppgifter om dispositionen av prisutjämningsavgifterna torde få hänvisas till propositionerna nr 80/1953, 62/1954, 72/1955 och 37/1956.

De prisutjämningsavgiftsmedel, beträffande vilka närmare beslut om användningen ännu icke meddelats, uppgår till ca 2,3 milj. kronor. Vissa riktlinjer för dispositionen av dessa medel har emellertid godtagits av riksdagen. Sålunda skall under år 1951 influtna prisutjämningsavgiftsmedel för pappersved och pappersavfall — kvarstående belopp ca 1,1 milj. kronor — användas för skogliga ändamål i vidsträckt mening, som icke kan tillgodoses i annan ordning.

Det må erinras om att i den allmänna ransoneringslagen upptagits bestämmelser, enligt vilka, då lagen är i tillämpning, prisutjämningsavgift kan utgå i vissa fall. Där är det emellertid fråga om avgifter, som är motiveerade av försörjningspolitiska synpunkter.

Förslag av Södra Sveriges skogsindustriutredning

I detta sammanhang torde få nämnas, att *Södra Sveriges skogsindustriutredning* den 1 oktober 1956 avlämnat ett betänkande om skogsindustriens utbyggnad (SOU 1956: 33).

Utredningen framhåller i betänkandet, att utbyggnaden av skogsindustrien är en fråga av högsta angelägenhetsgrad samt anför, att de möjligheter till ett ökat välstånd, som ligger i ett fullständigt tillvaratagande av våra skogstillgångar, måste utnyttjas. Enligt utredningens mening bör statmakterna därför på allt sätt främja en utbyggnad av skogsindustrien. Skogsindustrien bör sålunda ges en prioritetsställning vid byggnadstillståndsgivningen. Därjämte framhålles den hämmande inverkan, som de nuvarande kreditrestriktionerna har på möjligheterna att verkställa förefintliga utbyggnadsplaner.

De av utredningen gjorda undersökningarna visar dels att skogstillgångarna under de närmaste årtiondena kommer att successivt öka dels att skogsindustrierna ämnar väsentligt utbygga sin produktionskapacitet. Om man skall kunna följa utvecklingen på såväl tillgångssidan som förädlingsidan erfordras därför ständigt aktuella virkesbalanser. Dessa torde vara oundgängliga för företagets vägledning vid utbyggnaden av produktionskapaciteten. För att virkesbalanserna skall återge det aktuella läget måste avverkningsskalkyler upprättas av statens skogsforskningsinstitut med jämna mellanrum. Utredningen föreslår därför dels att åt institutet uppdrages att upprätta sådana kalkyler dels att tiden för taxeringsomdrevet för norra Sverige sänkes från 15 till 10 år för att möjliggöra en god kontroll av skogstillgångarna och deras förändringar. För att få behovssidan i virkesbalanserna bättre belyst, bör åt kommerskollegium uppdragas att göra vissa bearbetningar av industri- och handelsstatistiken; som ett led i detta arbete bör också göras en sågverksinventering för år 1958.

Utredningen har också berört frågan om möjligheterna att i praktiken avverka de virkeskvantiteter, som ur skogsvårdssynpunkt är möjliga att uttaga ur skogen. För att öka förutsättningarna för ett rationellt och effektivt skogsbruk samt möjligheterna att övervinna åtminstone vissa av de nackdelar, som är förknippade med skogsbrukets struktur, rekommenderar utredningen en allmän anslutning bland de mindre skogsägarna till en samverkan i olika avseenden och att avtal träffas mellan skogsägarna och skogsindustrieföretagen om leverans av virke avseende längre tidsrymder. Vidare önskar utredningen i syfte att vidga intresset för en utbyggnad ökade möjligheter för skogsbolagen att förvärva skogsmark. Det är också angeläget med en bättre arrondering av skogsfastigheterna. En ytterligare uppdelning av skogsmarken bör undvikas. Det skulle vara värdefullt, om i lantbruksnämnderna ingick en representant för skogsindustrien.

För att lösa frågan om arbetskraft till jordbruket förordas — förutom ökad rationalisering av skogsbruket — bl. a. en utvidgad yrkesutbildning

och en förlängning av avverkningssäsongen. — Slutligen understryker utredningen, att skogsbilvägnätet bör byggas ut. Genom att bilarna fått allt större lastförmåga är en höjning av de tillåtna axeltrycken på vägarna mycket angelägen ur skogsbrukets synpunkt.

Två ledamöter av utredningen har avgivit en reservation beträffande frågorna om skogsbrukets struktur och arbetskraft, varjämte ytterligare en ledamot förklarat sig icke kunna instämma i de synpunkter, som utredningens majoritet framfört i fråga om skogsbrukets struktur.

Yttranden över utredningens betänkande har avgivits av arbetsmarknadsstyrelsen, järnvägsstyrelsen, väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, statskontoret, domänstyrelsen, lantbruksstyrelsen, skogsstyrelsen, skogshögskolan, statens skogsforskningsinstitut, kommerskollegium, statens handels- och industrikommission, flertalet länsstyrelser, Sveriges industriförbund, Sveriges lantbruksförbund, Landsorganisationen i Sverige, Riksförbundet Landsbygdens folk, Sveriges skogsägareförbund, Sveriges skogsägareföreningars riksförbund samt ett antal branschorganisationer m. m. inom skogsindustriområdet.

Här torde endast böra redovisas vad som under remissbehandlingen förekommit beträffande utredningens förslag om virkesbalanser och sågverksinventering. De remissinstanser, som yttrat sig i denna del har — fränsett statskontoret — tillstyrkt utredningens förslag. *Statens skogsforskningsinstitut* delar sålunda utredningens uppfattning om nödvändigheten av fortlöpande virkesbalanser; för att institutet på ett tillfredsställande sätt skall kunna lösa hithörande arbetsuppgifter behövs personalförstärkningar på avdelningen för skogstaxering. Dessa personalförstärkningar bör komma till stånd utan att man avvaktar slutresultaten från en pågående utredning om forskningen vid institutet. Mot det föreslagna samarbetet med kommerskollegium har institutet intet att erinra. *Kommerskollegium* anför, att de föreslagna åtgärderna för kollegiets del innebär en bearbetning områdesvis av industristatistikens uppgifter om skogsindustriernas produktion och rundvirkesförbrukning samt av handelsstatistikens uppgifter angående import och export av rundvirke. Praktiskt taget samtliga de för en sådan bearbetning behövliga uppgifterna ingår i det årligen insamlade statistiska primärmaterialen, varför någon väsentlig ökning av uppgiftslämnarnas redovisning icke behöver förekomma. Kollegium tillstyrker utredningens förslag i denna del. Genomförandet av de ifrågasatta åtgärderna medför emellertid ett ökat arbete för kollegiets statistiska byrå, vilket icke torde kunna bedrivas utan personalförstärkning. Kollegium erinrar om att ämbetsverket efter uppdrag av Kungl. Maj:t gjorde en sågverksinventering avseende år 1953. Om utredningens förslag om en ny sågverksinventering för år 1958 bifalles, bör särskilda medel härför anvisas till kollegium liksom skedde vid 1953 års inventering.

Statens handels- och industrikommission anför, att det vill synas som om industriens otillräckliga utbyggnad till viss icke obetydlig del berott på bristande kännedom om råvarutillgången. Genom riksskogstaxeringens omlägg-

ning kompletterad med avverkningsstatistik har bättre kontroll av skogstillgångarna möjliggjorts. Ställes dessa uppgifter samman med industriens konsumtion på sätt som föreslagits måste detta i hög grad underlätta planläggningen för industrien. *Länsstyrelsen i Jämtlands län* framhåller vikten av att en tillförlitlig virkesbalans kommer att ligga till grund för utbyggnadsberäkningarna. En utbyggnad av skogsindustrien förutsätter i första hand, att erforderliga råvaror finns tillgängliga inom en sådan räjong, att fraktkostnaderna inte blir alltför höga. *Skogsstyrelsen* biträder vad utredningen i dessa delar anfört. Förslaget om fortlöpande virkesbalanser tillstyrkes vidare av *domänstyrelsen, länsstyrelserna i Uppsala, Jönköpings och Västernorrlands län, Sveriges skogsägareförbund, Riksförbundet Landsbygdens folk, Svenska inlandssågverkens förening, Sveriges sågverksägares riksförbund, Södra Sveriges trävaruexportförening* samt *Sydsvenska virkesföreningen*. I några yttranden har framförts särskilda synpunkter beträffande de områden, för vilka virkesbalanser avses skola upprättas.

Statskontoret däremot avstyrker vad utredningen i dessa delar föreslagit. Med hänsyn till att sakkunniga nyligen tillkallats för att utreda den officiella statistikens omfattning och utformning anser ämbetsverket, att några mera principiella ändringar icke bör vidtagas beträffande den av kommerskollegium och skogsforskningsinstitutet förda statistiken avseende skogstillgångarna och produktionen m. m. Vidare pågår utredning om forskningen vid skogsforskningsinstitutet, därvid uppmärksamhet bl. a. ägnas frågan om riksskogstaxeringen. Vid sådant förhållande bör någon utvidgning av institutets verksamhet i de av skogsindustriutredningen berörda hänseendena icke nu ske.

Framställningar rörande användningen av influtna prisutjämningsavgiftsmedel

Skogs- och lantbruksakademien har i skrivelse den 20 juni 1956 anfört följande. Lantbruksakademien ombildades år 1955 till en skogs- och lantbruksakademi. Från att tidigare ha varit representerat endast av ett mindre antal ledamöter ingår nu skogsbruket i akademien såsom en med jordbruket likaberättigad intressent. För att akademien skall nöjaktigt kunna fullfölja de uppgifter, som i samband med ombildningen anvisats akademien på det skogliga området, måste emellertid akademiens ekonomiska resurser förbättras. Akademien förfogar för närvarande över fonder, som sammanlagt uppgår till ca 2 220 000 kronor. Enligt reglementena för dessa fonder skall emellertid avkastningen användas för i huvudsak forskning och undervisning på jordbrukets och trädgårdsodlingens områden. Motsvarande ekonomiska underlag för den skogliga verksamheten saknas. Akademien, som finner det synnerligen angeläget att denna brist fylles, hemställer att 1 000 000 kronor av prisutjämningsavgiftsmedel måtte ställas till akademiens förfogande för genomförandet av dess uppgifter på det skogliga området.

Norrlands skogsvårdsförbund och *Svenska skogsvårdsföreningen* har i gemensam skrivelse den 30 juli 1956 hemställt, att för utvidgning av föreningarnas skogliga upplysningsverksamhet måtte anvisas 1 000 000 kronor av prisutjämningsavgiftsmedel att fördelas lika mellan de båda organisationerna. Föreningarna har var för sig i särskilda promemorior närmare motiverat framställningen.

Norrlands skogsvårdsförbund har enligt stadgarna till ändamål att främja god vård och skötsel av skogarna i Norrland och Dalarna. Förbundet har en omfattande publikations- och förlagsverksamhet, anordnar årligen skogliga exkursioner samt arrangerar demonstrationer och diskussioner i aktuella skogsfrågor. På grund av bristande resurser har emellertid den nuvarande verksamheten icke förmått i nämnvärd grad tilldraga sig de mindre skogsägarnas intresse. Det skogsvetenskapliga innehållet i förbundets tidskrift har främst varit avsett för fackutbildade och mer avancerade skogsbrukare. Förbundet eftersträvar nu i första hand en kraftig breddning av medlemsunderlaget bland de mindre skogsägarna inom verksamhetsområdet. Detta torde kunna ske genom utgivandet av ännu en periodisk publikation, där nya rön inom det biologiska och tekniska området fortlöpande meddelas i populär form och i vilken även införes korta sammandrag av skogliga uppsatser i utländska och inhemska tidskrifter. Vad beträffar exkursionerna är det förbundets mening att inom vartdera av områdena norra, mellersta och södra Norrland söka åstadkomma ett stort antal fasta exkursionsrutter, småningom täckande alla grenar av skogsskötsel och skogsförvaltning. Målet är att upprätta en exkursionskatalog, med vars ledning grupper, korporationer och företag hos förbundet kan beställa den service, som krävs för en viss exkursions genomförande.

En sådan utvidgning av verksamheten kan icke ske utan betydande kostnadsökningar. Inkomsterna åter torde först successivt under en tioårsperiod kunna genom ökning av medlemsantalet, ökade annonsintäkter och överskott på förlagsverksamheten bringas i balans med utgiftsökningen. För att täcka förlusterna på verksamheten under nämnda tioårsperiod krävs enligt förbundets beräkningar en kapitalförstärkning med 500 000 kronor.

Svenska skogsvårdsföreningen framhåller, att skogsbrukets och hela skogsnäringens samhälleliga betydelse har medfört att starka krav framkommit på att få till stånd en bättre skoglig information riktad till allmänheten. Dessutom har ett starkt behov gjort sig gällande av en utökad och förbättrad skoglig upplysning bland dem, som är sysselsatta inom skogsbruket, om rön och erfarenheter och om resultaten av forskning och försöksverksamhet inom det skogliga området. Föreningen har under en följd av år bestritt kostnaderna för en skoglig pressbyrå kallad Skog-Press, som kontinuerligt betjänar omkring 275 dagstidningar samt utsänder cirkulärartiklar. Denna verksamhet har emellertid på grund av bristande medelstillgång ej kunnat få den omfattning, som vore önskvärd. Föreningens avsikt är, att — om prisutjämningsavgiftsmedel ställs till föreningens förfogande — av nämnda medel bilda en fond, vars avkastning skall användas för föreningens skog-

liga information. Med anlitande av fondens avkastning och av föreningens övriga medel skulle föreningen kunna anställa en kvalificerad journalist, vars uppgift bl. a. skulle bli att förse pressen med aktuella skogliga artiklar och förmedla kontakter mellan besökande utländska skogsmän och svenska företag och institutioner. Genom fondering av anslaget bleve det möjligt att ge verksamheten bestående karaktär.

Yttranden över förenämnda ansökningar har, efter remiss, avgivits av statskontoret, domänstyrelsen, skogsstyrelsen, skogshögskolan och skogsforskningsinstitutet, Skogsvårdsstyrelsernas förbund, Sveriges skogsägareförbund, Sveriges skogsägareföreningars riksförbund, Riksförbundet Landsbygdens folk och Sveriges lantbruksförbund.

Samtliga remissinstanser har därvid tillstyrkt framställningen om bidrag till Skogs- och lantbruksakademien. Även framställningen från Norrlands skogsvårdsförbund och Svenska skogsvårdsföreningen har tillstyrkts eller lämnats utan erinran i flertalet av yttrandena. *Sveriges lantbruksförbund* anför, att det synes förbundet mindre lämpligt att i anledning av de föreliggande ansökningarna praktiskt taget helt förbruka tillgängliga prisutjämningsavgiftsmedel, enär angelägna behov, som bör tillgodoses, främdeles kan tänkas uppkomma. Redan på grund härav synes det förbundet vara uteslutet, att de gjorda framställningarna skulle helt bifallas. Förbundet, som i enlighet med vad nyss sagts tillstyrker framställningen från akademien, ställer sig mer tveksamt till framställningen från Norrlands skogsvårdsförbund och Svenska skogsvårdsföreningen. Då skogsvårdsföreningen bedriver en uppskattad verksamhet över hela landet och då ett anslag till föreningen skulle bidra till ett säkerställande och en effektivisering av dess verksamhet, tillstyrker förbundet ett anslag till föreningen. För bifall till Norrlands skogsvårdsförbunds framställning talar dock, enligt lantbruksförbundets åsikt, icke några övertygande skäl. *Sveriges skogsägareföreningars riksförbund*, som inhämtat yttrande från de i Norrland verksamma skogsägareföreningarna, ifrågasätter behovet av ytterligare tidsskrifts- eller tidningsorgan för det mindre skogsbruket i Norrland. Vidare framhålles att Norrlands skogsvårdsförbunds verksamhet avser ett visserligen stort men dock begränsat område av landet och att den därför ej på samma sätt som skogsvårdsföreningens verksamhet kan anses tillgodose ett allmänt intresse. Skogsägareföreningarnas riksförbund, som tillstyrker bidrag till skogsvårdsföreningen, anser sig sålunda icke kunna förorda bidrag till Norrlands skogsvårdsförbund.

Departementschefen

Föredragande departementschefen, statsrådet Lange, har anfört följande.

»Kungl. Maj:t har sedan den 1 juli 1945 haft riksdagens bemyndigande att för stabilisering av den inhemska prisnivån uttaga prisutjämningsavgift vid export av varor. Syftet med avgiften har väsentligen varit att hindra,

att höga utlandspriser på vissa varor verkar prisstegrande inom landet. Det har förutsatts att, när fråga uppkommer om att uttaga prisutjämningsavgift, man bör söka nå överenskommelse med vederbörande exportörer. Härjämte har uttalats att, vid övervägande av spörsmål rörande prisutjämningsavgift, i varje särskilt fall också andra synpunkter än de rent prispolitiska, bl. a. även handelspolitiska synpunkter, bör vinna beaktande. Bemyndigandet att uttaga prisutjämningsavgift gäller till innevarande budgetårs utgång.

Hittills har prisutjämningsavgift endast uttagits på skogsprodukter. I de flesta fall har det visat sig möjligt att träffa avtal med berörda organisationer eller företag om utgående avgifter, vilka då benämnts konjunkturutjämningsavgifter. I huvudsak som komplettering härtill har prisutjämningsavgifter uttagits genom formellt åläggande gentemot exportörer, som icke anslutit sig till avtalen.

Som framgår av vad tidigare anförts upphörde uttagandet av pris- och konjunkturutjämningsavgifter under år 1952 till följd av den då inträffade prisnedgången. Pris- eller konjunkturutjämningsavgifter har sedan dess icke uttagits. Bemyndigande att uttaga prisutjämningsavgift har emellertid alltjämt varje år begärts och erhållits av riksdagen. Det har nämligen icke ansetts uteslutet, att sådana prisförändringar plötsligt skulle kunna inträda — särskilt å de råvaror, av vilka den svenska exporten till stor del består — som skulle kunna medföra kännbara återverkningar på prisläget inom landet.

Den senaste tidens prisutveckling på de svenska råvarorna inger i och för sig inte några farhågor för snabba prishöjningar. Även om det internationella läget för närvarande är förhållandevis osäkert, anser jag det inte nu erforderligt att hemställa om förlängning av det särskilda bemyndigandet för Kungl. Maj:t att uttaga sådan prisutjämningsavgift, varom här är fråga, för tiden efter den 30 juni 1957. Om förhållandena skulle ändras, torde emellertid frågan om dylikt bemyndigande få underställas riksdagen.

Jag övergår här efter till det betänkande om skogsindustriens utbyggnad, som nyligen framlagts av Södra Sveriges skogsindustriutredning.

Utredningen framhåller, att skogstillgångarna under de närmaste årtiondena kommer att öka samtidigt som skogsindustrierna planerar att väsentligt höja sin kapacitet. Jag vill i anslutning härtill understryka, att en fortsatt utbyggnad och rationalisering av skogsindustrien självfallet är av mycket stor betydelse för vårt land. Såsom utredningen anför, torde det vid en dylik utbyggnad vara värdefullt med virkesbalanser, som fortlöpande utvisar såväl tillgången på som behovet av virke. Virkesbalanserna avses skola upprättas av statens skogsforskningsinstitut och kommerskollegium, för kommerskollegiets del huvudsakligen genom bearbetning av tillgängligt statistikmaterial. Jag förutsätter att institutet och kollegium i samråd planlägger åtgärder för att få till stånd dylika virkesbalanser och framlägger de förslag, som kan visa sig erforderliga. Ställning till frågan om uppgörande av virkesbalanser kan tagas först sedan dessa konkreta förslag föreligger. I

detta sammanhang bör vidare nämnas, att skogsindustriutredningen i ett tidigare betänkande föreslagit, att inventeringar av sågverk skall företagas vart femte år. I anledning härav gjorde kommerskollegium en sådan inventering avseende år 1953. Utredningen har nu föreslagit, att en ny sågverksinventering genomföres för år 1958. Jag biträder detta förslag. Kostnaderna för denna inventering, som av kommerskollegium preliminärt uppskattats till 50 000 kronor, torde få bekostas av prisutjämningsmedel.

Vad skogsindustriutredningen i övrigt föreslagit torde slutligt böra prövas inom andra departement; delvis sammanhänger dessa förslag nära med utredningsuppdrag, som lämnats andra kommittéer.

Vad beträffar frågan om disposition av influtna prisutjämningsavgifter, uppgår de prisutjämningsmedel, för vilka närmare beslut om användningen ännu icke meddelats, till ca 2,3 milj. kronor. Härav har — utöver ett restbelopp av 56 000 kronor, som återstår av de under åren 1945—1950 inbetalade avgiftsmedlen — ca 1,1 milj. kronor inbetalats vid export under år 1951 av pappersved och pappersavfall samt återstoden, ca 1,1 milj. kronor, inbetalats vid export under år 1952 av pappersavfall. Enligt beslut av 1952 års riksdag skall de medel som inbetalats vid export under år 1951 av pappersved och pappersavfall tagas i anspråk för skogliga ändamål i vidsträckt mening, som icke kan tillgodoses i annan ordning. Sålunda uttalades, att dessa medel skulle kunna användas för sådana åtgärder, som i olika avseenden — direkt eller indirekt — kunde förbättra skogsnäringarnas produktionsförutsättningar. Vad gäller utdelning av bidrag borde frågor av större räckvidd lämpligen underställas riksdagen, medan det i övrigt skulle ankomma på Kungl. Maj:t att pröva förekommande bidragsärenden. Riktlinjer beträffande användningen av de vid export under år 1952 av pappersavfall influtna prisutjämningsavgiftsmedlen har ännu icke meddelats av riksdagen.

Framställningar om bidrag av prisutjämningsavgiftsmedel har gjorts av *Skogs- och lantbruksakademien* samt av *Norrlands skogsvårdsförbund* och *Svenska skogsvårdsföreningen*.

Såsom Skogs- och lantbruksakademien anfört har skogsbruket efter akademiens ombildning år 1955 fått en med jordbruket likaberättigad ställning inom akademien. De fondmedel, som står till akademiens förfogande, är emellertid enligt reglementena för fonderna praktiskt taget helt förbehållna akademiens verksamhet på jordbrukets och trädgårdsodlingens områden. Motsvarande ekonomiska underlag för den skogliga sidan av akademiens verksamhet saknas. Akademien anhåller nu, att ett belopp av 1 000 000 kronor av prisutjämningsavgiftsmedel ställes till förfogande för akademiens skogliga verksamhet. Samtliga remissinstanser har tillstyrkt framställningen. Med hänsyn till angelägenheten av att akademien ges ekonomiska resurser att fullgöra sina uppgifter på det skogliga området, vill även jag tillstyrka att ett engångsbelopp av 1 000 000 kronor av prisutjämningsavgiftsmedel ställes till akademiens förfogande att fonderas för att användas för nämnda verksamhet. Det torde få ankomma på akademien att

bestämma huruvida endast avkastningen av fondmedlen skall användas i verksamheten eller i vilken utsträckning det fonderade kapitalet må tagas i anspråk. Härvid bör akademien emellertid beakta, att något tillskott utöver det nu föreslagna beloppet inte är att påräkna.

Norrlands skogsvårdsförbund och Svenska skogsvårdsföreningen har i gemensam skrivelse hemställt att för utvidgning av organisationernas upplysningsverksamhet på det skogliga området måtte anvisas ett belopp av 1 000 000 kronor av prisutjämningsavgiftsmedel att fördelas lika mellan de båda organisationerna.

I anledning härav har Sveriges lantbruksförbund anfört, att man icke nu bör praktiskt taget förbruka tillgängliga prisutjämningsmedel, när angelägna behov, som bör tillgodoses, framdeles kan tänkas uppkomma. Varken lantbruksförbundet eller Sveriges skogsägareföreningars riksförbund anser sig kunna tillstyrka bidrag till Norrlands skogsvårdsförbund, bl. a. med hänsyn till att verksamheten inom sistnämnda förbund inte omfattar hela landet. Övriga remissinstanser har tillstyrkt framställningen eller lämnat den utan erinran.

Med hänsyn till angelägenheten av att forskningsresultat och rön snabbt göres tillgängliga för de inom skogsbruket verksamma, vill jag inte motsätta mig att vissa prisutjämningsavgiftsmedel tages i anspråk för ökad upplysningsverksamhet. Å andra sidan är det — som lantbruksförbundet understrukit — önskvärt, att medel även reserveras för kommande behov. I anslutning till vad som anförts under remissbehandlingen är jag inte beredd tillstyrka bidrag till Norrlands skogsvårdsförbund. Däremot förordar jag, att av prisutjämningsavgiftsmedel beviljas bidrag till Svenska skogsvårdsföreningens upplysningsverksamhet med 250 000 kronor.

I enlighet med vad jag här förordat bör sålunda sammanlagt 1,25 milj. kronor av prisutjämningsavgiftsmedel få disponeras för bidrag till skogliga institutioner. Av de avgiftsmedel, som enligt riksdagens beslut år 1952 kan disponeras för skogliga ändamål, återstår numera endast ca 1,1 milj. kronor. Jag föreslår därför, att även de avgiftsmedel, som inbetalats vid export under år 1952 av pappersavfall nu successivt skall få disponeras för bidragsgivning enligt de i nämnda riksdagsbeslut angivna grunderna. Vad gäller utdelning av bidrag synes liksom hittills frågor av större räckvidd lämpligen böra underställas riksdagen, medan det i övrigt torde få ankomma på Kungl. Maj:t att pröva förekommande bidragsärenden.»

Utskottet

Alltsedan år 1945 har riksdagen varje år bemyndigat Kungl. Maj:t att, då prispolitiska skäl därtill anses föreligga, meddela föreskrifter om uttagande av prisutjämningsavgift för varor som utföres ur riket. Avgiftens syfte är att hindra återverkningar på hemmamarknaden av höga utlandspri- ser på vissa exportvaror. Hittills har sådan avgift endast uttagits på skogs-

produkter, vilket skedde senast år 1952. Det av 1956 års riksdag lämnade bemyndigandet gäller till och med den 30 juni 1957.

Då bemyndigande att uttaga prisutjämningsavgift tidigare lämnats av riksdagen har såsom skäl därför bl. a. anförts, att erfarenheterna givit vid handen, att tvära kastningar i prisutvecklingen kan inträffa, särskilt beträffande produkter av råvaru- och stapelvarunatur, av vilka den svenska exporten till stor del består. Sådana prisförändringar kan få mycket kända återverkningar på kostnadsläget inom landet. I förevarande proposition uttalar emellertid föredragande departementschefen, att han — även om det internationella läget för närvarande är förhållandevis osäkert — icke nu anser det erforderligt att hemställa om förlängning av sagda bemyndigande för tiden efter nyssnämnda datum, enär den senaste tidens prisutveckling på de svenska råvarorna icke i och för sig ingiver några farhågor för snabba prishöjningar. Om förhållandena skulle ändras borde dock frågan om dylikt bemyndigande underställas riksdagen. Vad departementschefen sålunda uttalar vill utskottet ansluta sig till.

I propositionen upptages även till prövning vissa spörsmål, som behandlats av Södra Sveriges skogsindustriutredning, varvid bl. a. framlägges förslag till en inventering av sågverk under år 1958. Kostnaderna för en dylik inventering beräknas till 50 000 kronor, vilket belopp avses skola täckas med prisutjämningsavgiftsmedel. Mot detta förslag har utskottet intet att erinra.

Framställningar om bidrag av prisutjämningsavgiftsmedel har gjorts av skogs- och lanthbruksakademien samt gemensamt av Norrlands skogsvårdsförbund och Svenska skogsvårdsföreningen. Akademiens framställning, vilken innebär att ett belopp av 1 000 000 kronor skall ställas till förfogande för akademiens verksamhet på det skogliga området, tillstyrker departementschefen med hänsyn till angelägenheten av att akademien erhåller ekonomiska resurser att fullgöra nämnda verksamhet. Av samma skäl tillstyrker även utskottet bifall till akademiens framställning.

I den av Norrlands skogsvårdsförbund och Svenska skogsvårdsföreningen gemensamt gjorda framställningen har organisationerna hemställt, att för utvidgning av deras skogliga upplysningsverksamhet måtte anvisas 1 000 000 kronor av prisutjämningsavgiftsmedel att fördelas lika mellan dem. En närmare redogörelse för organisationernas var för sig givna motivering till framställningen har lämnats i propositionen, till vilken utskottet härvid får hänvisa. Departementschefen uttalar för sin del, att han med hänsyn till angelägenheten av att forskningsresultat och rön snabbt göres tillgängliga för de inom skogsbruket verksamma icke vill motsätta sig att ifrågavarande medel tages i anspråk för ökad upplysningsverksamhet, men även att han samtidigt finner det önskvärt att medel reserveras för kommande behov. Med utgångspunkt från detta resonemang tillstyrker departementschefen bidrag till Svenska skogsvårdsföreningens upplysningsverksamhet med 250 000 kronor men avstyrker framställningen i vad den avser Norrlands skogsvårdsförbunds motsvarande verksamhet.

I motionerna I: 485 och II: 614 yrkas på därvid anförda skäl ändring av de i propositionen framlagda förslagen så till vida, att motionärerna hemställer, att till Svenska skogsvårdsföreningens och Norrlands skogsvårdsförbunds särskilda upplysningsverksamhet med den förra organisationen såsom huvudman måtte anvisas 250 000 kronor och till sagda förbund för utvidgning av dess verksamhet likaledes 250 000 kronor. Liksom motionärerna anser utskottet, att den verksamhet som bedrivs av förbundet är synnerligen betydelsefull. Då enligt utskottets mening ingen anledning synes föreligga att medelst bidrag stödja enbart den ena av de båda inom landets väsentligaste skogsområden verkande enskilda skogsvårdsorganisationerna, vilka kompletterar varandra och samarbetar i den informativa verksamheten, samt då förbundet nu eftersträvar en kraftig breddning av medlemsunderlaget bland de mindre skogsägarna inom Norrland och Dalarna, finner sig utskottet böra biträda det motionsvis framförda yrkandet.

Vid bifall till utskottets förslag erfordras ett belopp av sammanlagt 1 500 000 kronor av prisutjämningsavgiftsmedel för bidrag till skogliga institutioner. Enär endast ca 1 100 000 kronor för närvarande är odisponerade av de avgiftsmedel, som enligt riksdagens tidigare beslut må tagas i anspråk för skogliga ändamål, förordar utskottet att jämväl sådana medel, som inbetalats vid export under år 1952 av pappersavfall, får utnyttjas för bidragsgivning enligt samma grunder som angivits i 1952 års riksdagsbeslut i enahanda ämne. Efter utbetalandet av nu föreslagna bidrag kommer en behållning av 750 000 kronor att finnas i fonden för prisutjämningsavgifter. Detta belopp synes tillräckligt för att tillgodose andra eventuellt uppkommande behov.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer utskottet,

att riksdagen må, i anledning av Kungl. Maj:ts framställning samt med bifall till motionerna I: 485 och II: 614, godkänna vad i det föregående föreslagits beträffande dispositionen av influetna prisutjämningsavgifter.

Stockholm den 2 maj 1957

På jordbruksutskottets vägnar:

ANDERS PETTERSSON

Vid detta ärendes slutbehandling har närvarit:

från första kammaren: herrar Lage Svedberg, Jon Jonsson, Bertil Andersson, Hansson, Eskilsson*, Gunnar Berg, Kristiansson, Franzén, Uno Olofsson och Theodor Johansson*;

från andra kammaren: herrar Pettersson i Dahl, Gustafson i Dädesjö, Antby*, Andersson* i Hyssna, Jonsson* i Strömsund, Östlund, Agerberg*, fru Lindskog, herrar Andersson* i Långviksmon och Persson* i Tandö.

* Ej närvarande vid justeringen.